# Piispainkokouksen kooste suositeltavista kursseista papiksi suuntautuville opiskelijoille teologian kandidaatin ja maisterin tutkinnoissa Helsingin yliopistossa

Seuraavassa esitellään Helsingin yliopiston teologian kandidaatin tutkinnon pakolliset perusopinnot sekä suositellaan pappisvirassa tarvittavan osaamisen hankkimiseksi eräitä kursseja teologian kandidaatin ja maisterin tutkinnon valinnaisista aineopinnoista.

Kurssit vastaavat piispainkokouksen päätöksen mukaisia vaatimuksia pappisvirkaan kelpoisuuden antavasta teologisesta osaamisesta (Kirkon säädöskokoelma Nro 168). Suositusta laadittaessa on hyödynnetty Suomen ev.-lut. kirkon papin ja kirkon ammattien ydinosaamiskuvauksia.

Suositus on kirjoitettu opiskelijoiden avuksi opintojen suunnitteluun, kun tavoitteena on pappiskelpoisuus luterilaisessa kirkossa. Ota huomioon asiantuntijuuttasi rakentaessasi, mitä osaamista sinulla jo on ja mitä osaamista tarvitset lisää papin työssä. Kursseista mainitaan nimi, koodi, laajuus, keskeiset osaamistavoitteet ja sisältö. Katso tarkemmat tiedot tutkintovaatimuksista: https://studies.helsinki.fi → Tutkintorakenne → Koulutusohjelma

# Teologian kandidaatin tutkinto, kirkot ja uskonnolliset yhteisöt -opintosuunta 2026–2030 (180 op)

## Perusopinnot

Teologian kandidaatin tutkintoon sisältyvät seuraavat **pakolliset perusopinnot, yhteensä 25 opintopistettä**.

| **Kurssi (koodi, laajuus)** | **PK:n päätöksen mukainen sisältöalue** | **Osaamistavoitteet (opiskelija…)** | **Sisältö** |
|---|---|---|---|
| **Eksegetiikan perusteet (TUK-101) 5 op** | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit** | • osaa kuvata Raamatun kirjojen sisältöä, syntyhistoriaa ja raamatuntutkimuksen keskeisiä kysymyksiä<br>• kykenee sijoittamaan Raamatun tekstit kristinuskon ja juutalaisuuden varhaiseen kehitykseen<br>• osaa selittää, miten Raamatun tieteellinen tutkimus eroaa muista lähestymistavoista<br>• osaa tarkastella Raamattuun liittyviä kysymyksiä kriittisesti ja systemaattisesti<br>• pystyy osallistumaan asiantuntevasti Raamattua koskevaan keskusteluun | • perehdytään Raamatun tekstien sisältöön ja syntyyn muinaisen Lähi-idän ja myöhäisantiikin kulttuurisessa kontekstissa<br>• tarkastellaan Vanhan ja Uuden testamentin kirjoituskokonaisuuksien muotoutumista sekä raamatuntutkimuksen keskeisiä kysymyksiä |
| **Kristinuskon historian perusteet (TUK-102) 5 op** | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit**<br><br>**5 Kirkon historia, lähetystehtävä, uskonnot ja** | • osaa kuvailla kirkkohistorian oppiaineen erityispiirteitä suhteessa muihin historiallisiin ja teologisiin aloihin<br>• pystyy nimeämään kirkkohistorian aikakausia ja periodisointiin liittyviä kysymyksiä<br>• tunnistaa erilaisia lähdetyyppejä ja niiden tulkitsemiseen liittyviä kysymyksiä<br>• tunnistaa kirkkohistoriassa käytettyjä menetelmiä ja näkökulmia sekä osaa tarkastella niiden vaikutusta historian esittämistapoihin | • kristinuskon historian keskeisiä teemoja tietyistä aikakausista ja maantieteellisistä alueista käsin tarkasteltuna |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | **maailman-katsomukset** | • osaa hankkia kirkkohistorian alaan liittyvää tietoa ja käyttää alan tutkimusta | |
| **Käytännöllisen teologian perusteet (TUK-103)**<br>**5 op** | **2 Liturgiikka ja homiletiikka (jumalanpalveluselämä ja saarna)** | • tuntee käytännöllisen teologian oppialan määritelmiä<br>• osaa tehdä eron uskonnon käytännön harjoittamisen ja uskonnon harjoittamisen tieteellisen tutkimuksen välillä<br>• osaa tunnistaa ja pohtia analyyttisesti erilaisia tutkimusnäkökulmia ja -kysymyksiä, joilla tarkastellaan uskonnon käytäntöjä ja ilmenemismuotoja.<br>• kehittää tutkivan kirjoittamisen taitoaan | • jumalanpalveluselämän ja rituaalien, julistuksen sekä karitatiivisen toiminnan ja sielunhoidon tutkimus<br>• uskonnollisten yhteisöjen oikeuskäytäntöjen, hallinnon, viestinnän, yhteisöllisyyden ja kasvatuksen tutkimus<br>• uskonnon, kulttuurin, yhteiskunnallisen elämän ja poliittisen toiminnan vuorovaikutus tutkimuskohteena<br>• kaupunki ja kaupungistuminen uskonnon tutkimuksen kontekstina<br>• uskonto, henkisyys, arvot, identiteetit, yksilö ja yhteisöllisyys tutkimuskohteina |
| **Systemaattisen teologian perusteet (TUK-104)**<br>**5 op** | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit** | • tunnistaa systemaattisen teologian lähestymistapoja keskeisiin teologisiin kysymyksiin<br>• tunnistaa ja pystyy käyttämään ajattelussaan keskeisiä dogmatiikan, ekumeniikan, sosiaalietiikan ja uskonnonfilosofian käsitteitä<br>• tunnistaa ja pystyy vertailemaan systemaattisen teologian tutkimusperinteitä<br>• pystyy lukemaan ja analysoimaan teologisia lähdetekstejä ja käyttämään niiden tarkastelussa systemaattisen teologian lähestymistapoja<br>• pystyy tarkastelemaan reflektiivisesti omaa osaamistaan, rakentamaan omaa asiantuntijuuttaan ja ilmaisemaan itseään kirjallisesti | • uskonnonfilosofian, sosiaalietiikan, dogmatiikan ja ekumeniikan keskeiset teemat, esimerkiksi kysymyksiä uskonnollisen kielen luonteesta, eri eettisistä lähestymistavoista, kristillisen opin sisällöistä ja opin muotoutumisesta sekä kristillisten kirkkojen ykseyteen liittyvistä kysymyksistä<br>• tarkemmat teemat voivat vaihdella vuosittain |
| **Uskontotieteen perusteet (TUK-105)**<br>**5 op** | **5 Kirkon historia, lähetystehtävä, uskonnot ja** | • ymmärtää, minkälainen oppiaine uskontotiede on ja miten se suhteutuu muihin tieteenaloihin | • uskontotiede tieteenalana: sen rakentuminen, suhde muihin tieteenaloihin ja merkitys |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | **maailmankatsomukset** | • tunnistaa uskontotieteen tutkimuskohteen eli uskonnon määrittelyn problematiikkaa sekä tutkimuskäsitteiden arkikäytön ja tieteellisen käytön välisiä suhteita<br>• osaa nimetä uskontotieteen keskeisiä tutkimuskäsitteitä ja arvioida niiden merkitystä uskonnon tieteellisessä tarkastelussa<br>• tunnistaa ja osaa erotella uskontotieteen eri tutkimussuuntausten tapoja tarkastella uskontoa | • uskonnon käsitteen monimerkityksellinen luonne, keskeiset määrittelytavat sekä määritelmien vahvuudet, heikkoudet ja soveltamismahdollisuudet<br>• tämänhetkisen uskontotieteen keskeiset tutkimuskäsitteet, tutkimusnäkökulmat ja tutkijat<br>• ilmiölähtöinen eteneminen esimerkkitapauksista teoreettisiin kysymyksenasetteluihin |

## Yhteiset aineopinnot, 10 op

Teologian kandidaatin tutkintoon sisältyvät seuraavat **pakolliset yhteiset aineopinnot**, yhteensä **10 opintopistettä**.

| **Kurssi (koodi, laajuus)** | **PK:n päätöksen mukainen sisältöalue** | **Osaamistavoitteet (opiskelija…)** | **Sisältö** |
|---|---|---|---|
| **Filosofia, tiede ja uskonto (TUK-201) 5 op** | **5 Kirkon historia, lähetystehtävä, uskonnot ja maailmankatsomukset** | • tuntee länsimaisen aatehistorian, filosofian ja etiikan keskeiset näkökulmat erityisesti suhteessa teologiaan ja uskonnontutkimukseen liittyviin kysymyksiin<br>• kykenee erottelemaan erilaisia uskonnon, filosofian ja tieteen välisiin suhteisiin liittyviä kysymyksiä<br>• tietää tieteellisen tiedon tunnusmerkit ja kykenee erottamaan tieteellisen tiedon ei-tieteellisestä tiedosta<br>• osaa selittää keskeisiä teologisen ja uskontoa koskevan tutkimuksen termejä ja käsitteitä ja osaa analysoida tutkimuskysymyksiä. | • länsimaisen filosofian ja etiikan keskeiset suuntaukset antiikista nykypäivään ja niiden suhde teologiaan<br>• teologisen tutkimuksen ja uskonnontutkimuksen luonne ja kriteerit sekä niitä koskevat metodologiset ja tieteenfilosofiset kysymykset |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | • osaa vertailla teologisen ja uskontoa koskevan tutkimuksen metodologisia lähestymistapoja toisiinsa ja osaa sijoittaa niitä laajempaan humanistisen tutkimuksen kenttään | |
| **Ihminen, yhteisö ja uskonto (TUK-202) 5 op** | **3 Pastoraaliteologia ja ihmisen kohtaaminen** | • tuntee teologian ja uskonnontutkimuksen kannalta keskeisiä psykologisia, sosiaalipsykologisia ja sosiologisia käsitteitä, teorioita ja tutkimuksia<br>• osaa niiden avulla analysoida uskonnon merkitystä yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskuntien kannalta<br>• ymmärtää moderniin aikaan liittyvien kulttuuristen muutosten vaikutuksia uskonnollisiin yhteisöihin ja yksilöihin<br>• ymmärtää uskonnon rooleja inhimillisen hyvinvoinnin ja pahoinvoinnin lähteenä<br>• osaa soveltaa peruskursseilla oppimiaan tietoja ja taitoja käytännössä<br>• on harjoitellut vuorovaikutus- ja ryhmätyöskentelytaitoja | • jälkiteollisen yhteiskunnan kulttuuriset muutokset<br>• uskonnollisten liikkeiden tutkimus<br>• ryhmäilmiöiden tutkimus<br>• arvojen muutos ja polarisaatio<br>• ihmisen psykologinen kehitys<br>• uskonto, hyvinvointi ja pahoinvointi<br>• uskonto ja mielenterveys |

## Valinnaiset oppialaopinnot ja temaattiset aineopinnot, 30 op

Teologian kandidaatin tutkintoon sisältyvät seuraavat **valinnaiset oppiala- ja temaattiset aineopinnot, yhteensä 30 opintopistettä**. Alla on listattu suositeltavia opintojaksoja ja mainittu, mihin papin työn osaamisalueisiin ne liittyvät. Huomaa, että yliopisto järjestää lisäksi sisällöltään vaihtuvia aineopintoja teologian ajankohtaisista kysymyksistä.

| Kurssi (koodi, laajuus) | PK:n päätöksen mukainen sisältöalue | Osaamistavoitteet (opiskelija…) | Sisältö |
|---|---|---|---|
| **Oppialaopinnot, 15 op** | | | |
| **Raamattu länsimaisessa kulttuurissa (TUK-2107) 5 op**<br><br>(ks. lisäksi Raamatun historiallinen ja sosiaalinen maailma ja Raamatun teologisia ja eettisiä teemoja kurssit) | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit** | • osaa havainnoida tekstien vaikutushistoriaa kulttuurin ja yhteiskunnan eri osa-alueilla<br>• tuntee keskeisiä tulkintakysymyksiä, jotka nousevat Raamatun ajan kulttuurien ja oman aikamme eroista<br>• hahmottaa erilaisia uskonnollisia ja kulttuurisia tulkintaperinteitä<br>• tuntee keskeisiä tulkinta- ja vaikutushistoriallisia malleja | • Raamatun sisältö ja sen vaikutushistoria kulttuurissa<br>• valikoima Raamatun tekstejä, niiden synty ja tulkinnat sekä tekstien ymmärtäminen ja käyttö eri historiallisissa tilanteissa<br>• vuosittain määriteltyjen Raamatun tekstien lukeminen ja niiden pohjalta tehtävät viikkotehtävät |
| **Kasvatus, uskonto ja tradition siirtyminen (TUK-2304) 5 op** | **4 Pedagogiikka ja oppimistilanteiden ohjaaminen** | • on tutustunut länsimaisen koulutuksen vaiheisiin antiikista nykypäiviin erityisesti kristillisen kirkon ja suomalaisen kulttuurin välisen suhteen näkökulmasta<br>• tuntee yksilön psykologista, moraalista ja uskonnollista kehitystä kuvaavia teorioita ja tutkimuksia<br>• kykenee erittelemään katsomuksellisen tradition siirtymiseen vaikuttavia tekijöitä<br>• tunnistaa ja osaa eritellä erilaisten yhteisöjen kuten perheen, uskonnollisten yhteisöjen ja koulun merkityksiä katsomukselliselle oppimiselle<br>• kykenee pohtimaan kysymyksiä ihmisen tahdon vapaudesta, sosialisaatiosta ja manipulaatiosta | • uskontokasvatuksen tutkimuksen peruskäsitteet ja -teoriat<br>• uskonnollisen tai muun katsomuksellisen tradition siirtäminen ja vastaanottaminen psykologisena, teologisena, filosofis-eettisenä, historiallisena ja kulttuurisena kysymyksenä erityisesti suomalaisessa ja eurooppalaisessa kontekstissa |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | • tuntee lainsäädännön, ihmisoikeuksien ja YK:n sopimuksien näkökulmia uskonto- ja katsomuskasvatukseen | |
| **Jumalanpalveluselämä ja jumalanpalveluksen tutkimus (TUK-2306) 5 op** | **2 Liturgiikka ja homiletiikka (jumalanpalveluselämä ja saarna)** | • tutustuu kristillisen jumalanpalveluselämän tutkimuksen tärkeimpiin tutkimussuuntiin<br>• tuntee kristillisen jumalanpalveluselämän juuria ja tärkeimmät kehityslinjat<br>• tutustuu liturgisen teologian käsitteeseen ja pohtii sitä kriittisesti<br>• tiedostaa jumalanpalveluksen liittymisen opinmuodostukseen, uskonto-oikeuteen, kulttuurin kerrostumiin ja yhteisön rakentumiseen<br>• tutustuu jumalanpalveluelämän kontekstuaalisuuden käsitteeseen<br>• osaa tarkastella analyyttisesti jumalanpalveluselämän erilaisia toteutuksia ja muotoja osana kulttuuria ja historiaa | • jumalanpalvelustraditioiden tutkimus historiallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa<br>• liturgiikan nykytutkimuksen päälinjoihin tutustuminen |
| **Saarnan ja uskonnollisen julistuksen tutkimus (TUK-2308) 5 op** | **2 Liturgiikka ja homiletiikka (jumalanpalveluselämä ja saarna)** | • perehtyy kristillisen saarnan eri traditioihin ja toteutustapoihin ja analysoi niitä puheviestinnän, retoriikan ja homiletiikan tutkimusperinteiden pohjalta<br>• kehittää taitoaan tunnistaa erilaisia uskonnollisen puheviestinnän muotoja ja keinoja ja niiden teologisia viitekehyksiä ja perusteita<br>• tuntee saarnan ja saarnaamisen teologiaa eri kristillisissä traditioissa<br>• tuntee kristillisen saarnan historiaa ja tutustuu tunnettujen saarnaajien puheisiin. | • kirjallisuuden avulla läpi keskeisten kirkkokuntien erityispiirteitä sekä ekumeenisen toiminnan ja uskontodialogin eri puolia sekä tieteenalan tutkimusmetodeja ja lähestymistapoja. Opintojaksoon kuuluu tunnustustenvälisiä dialogeja koskeva kirjallinen tehtävä. |
| **Ekumenia ja uskontodialogi (TUK-2401) 5 op** | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja** | • tunnistaa keskeisten kristinuskon suuntien erityispiirteitä<br>• tuntee kristinuskon sisäisen opillisen dialogin, käytännön yhteistyön sekä uskontojen väliseen dialogin muotoja ja osaa vertailla niiden dialogimetodeja | • keskeisten kirkkokuntien erityispiirteitä sekä ekumeenisen toiminnan ja uskontodialogin eri puolia sekä tieteenalan tutkimusmetodeja ja lähestymistapoja.<br>• tunnustustenvälisiä dialogeja koskeva kirjallinen tehtävä. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | **keskeiset dokumentit**<br><br>**5 Kirkon historia, lähetystehtävä, uskonnot ja maailmankatsomukset** | • osaa käyttää alkuperäislähteitä ja kirjallisuutta tunnustustenvälisen dialogin analyysissä<br>• osaa kuvata ekumeniikan tai uskontodialogin tutkimuksen tutkimusmetodeja ja lähestymistapoja. | |
| **Moderni teologia**<br><br>**(TUK-2402)**<br><br>**5 op**<br><br>(ks. lisäksi myös Keskiajan teologia) | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit**<br><br>**3 Pastoraaliteologia ja ihmisen kohtaaminen** | • tunnistaa keskeiset modernin teologian kysymyksenasettelut<br>• osaa vertailla keskeisten modernin teologian ajattelijoiden perusajatuksia<br>• pystyy erittelemään teologisen keskustelun piirteitä ja yhdistämään niitä modernin teologian kysymyksenasetteluihin<br>• kykenee osallistumaan modernin teologian teemoja käsittelevään keskusteluun | • valistuksen ajan jälkeisen teologian keskeiset kysymyksenasettelut ja ajattelijat<br>• keskeiset kysymykset: teologian auktoriteetit, uskon ja järjen suhde, uskon ja eri tieteiden suhteet, ja pahan ongelma<br>• perehtyminen viimeaikaisiin systemaattisen teologian suuntauksiin, kuten ekoteologia, vapautuksen teologiat ja feministinen teologia.<br>• Opintojakso on tutkimuspainotteinen. |
| **Teologisen etiikan ja sosiaalietiikan näkökulmia**<br><br>**(TUK-2404)**<br><br>**5 op** | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit 3 Pastoraali-** | • tuntee teologisen etiikan ja sosiaalietiikan peruskysymyksiä ja osaa analysoida niitä eettisten käsitteiden avulla<br>• tuntee kristillisen etiikan pääsuuntaukset ja -korostukset ja harjaantuu yhdistämään ne eri kirkkokuntien opetukseen<br>• tuntee eräitä keskeisiä sosiaalieettisiä teorioita ja kykenee tunnistamaan niihin pohjautuvaa argumentaatiota | • teologisen etiikan ja sosiaalietiikan keskeiset käsitteet ja teoriat ajankohtaisten eettisten kysymyksen valossa<br>• keskeiset käsiteltävät kysymykset liittyvät esimerkiksi ihmisoikeuksien, talous-, ympäristö- ja eläinetiikan, sodan ja rauhan sekä hoivan ja kuolemisen etiikan aihepiireihin. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | **teologia ja ihmisen kohtaaminen** | • tuntee teologisen etiikan ja sosiaalietiikan nykykeskustelua ja saa valmiuksia osallistua siihen työssään ja henkilökohtaisessa elämässään | |
| **Spiritualiteetin teologia**<br>**(TUK-2407)**<br>**5 op**<br>(ks. lisäksi myös Kristillinen kokemushistoria -kurssi) | **3 Pastoraaliteologia ja ihmisen kohtaaminen** | • tuntee spiritualiteetin teologian historialliset ja filosofiset juuret<br>• kykenee tunnistamaan ja arvioimaan erilaisia spiritualiteetin sekä historiallisia että nykyaikaisia muotoja. | • antiikin ja patristiikan ajan mystikkojen maailmankuva ja filosofinen tausta<br>• postmodernismi ja mystiikka<br>• mystisen kokemuksen filosofia<br>• uskonnollinen kokemus ja uskonnollinen kieli<br>• luterilainen spiritualiteetti<br>• Sören Kierkegaard ja kristillinen eksistentialismi. |
| **Temaattiset opinnot 15 op** | | | |
| **Kristinuskon juuret ja varhainen kehitys**<br>**(TUK-2601)**<br>**5 op** | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit** | • kykenee muodostamaan kokonaiskäsityksen Jeesus-liikkeen sekä varhaisen kristillisyyden historiallisesta ja opillisesta kehityksestä.<br>• osaa analysoida yhteyksiä varhaisen kristillisyyden historiallisen ja opillisen kehityksen välillä sekä arvioimaan kristinuskon kehitystä ja muuntumista osana yleistä yhteiskunnallista kehitystä.<br>• pystyy soveltamaan oppimaansa tietoa varhaisen kristillisyyden kehityksestä yksittäisen varhaiskristillisyyden historiallisen tai opillisen kysymyksen selvittelyssä<br>• kykenee pohtimaan, mikä merkitys varhaisella kirkolla on ollut myöhemmälle opin kehitykselle sekä itäisessä että läntisessä perinteessä | • kristinuskon historialliseen ja opilliseen kehitykseen Jeesus-liikkeestä kristilliseksi kirkoksi<br>• historiallinen kehitys: kristinuskon kasvu ja leviäminen, kristillisen liikkeen erottautuminen juutalaisuudesta, erilaiset varhaiskristilliset liikkeet ja ajatussuunnat, merkittävimmät varhaiskristilliset teologit, kristinuskon asema yhteiskunnassa ja kristinuskon vähittäinen kehitys Rooman valtakunnan johtavaksi uskonnoksi<br>• opillisen kehityksen kysymyksiä ovat esim. kristologian, kolminaisuusopin, |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | | seurakuntarakenteiden ja –virkojen, sakramenttiopin, jumalanpalveluselämän sekä kristillisten moraalikäsitysten muotoutuminen. |
| **Reformaatio ja moderni euroop-palainen kulttuuri**<br>**(TUK-2602)**<br>**5 op**<br>(ks. lisäksi myös Keskiajan teologia -kurssi) | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit** | • tunnistaa reformaation perinteiden ominaispiirteitä ja niiden ilmenemistä modernissa yhteiskunnassa<br>• analysoida reformaation eri aspekteja<br>• tulkita ja ymmärtää reformaatioajan tekstejä<br>• hyödyntää reformaatioaikaa koskevaa kirjallisuutta tiedonhaussa. | • 1500-luvun reformaatiot eri näkökulmista (esimerkiksi reformaatiot kansanliikkeinä, opin ja etiikan reformaatio, kirkollisten rakenteiden reformaatio sekä reformaatiot ja yhteiskunta). Kutakin aspektia käsitellään reformaation eri perinteiden kautta.<br>• luterilaisen reformaation keskeiset oppisisällöt<br>• lisäksi soveltuvin osin Sveitsin reformaatio ja reformoitu perinne, anglikanismi, protestanttisen reformaation muut suunnat sekä katolinen reformaatio<br>• eräiden teemojen yhteydessä tarkastellaan, miten reformaatioajan muutokset ovat vaikuttaneet modernin länsimaisen yhteiskunnan muotoutumiseen aina nykyaikaan asti. |
| **Kristinusko Suomessa**<br>**(TUK-2603)**<br>**5 op**<br>(ks. lisäksi Kristinuskon historia Suo- | **5 Kirkon historia, lähetystehtävä, uskonnot ja maailmankatsomukset** | • tuntee suomalaiseen uskonnollisuuteen liittyviä kirkkohistoriallisen, kirkkososiologisen ja uskontotieteellisen tutkimuksen viimeaikaisimpia näkökulmia<br>• osaa arvioida kristinuskon merkitystä suomalaisten elämässä ja suomalaisessa yhteiskunnassa eri aikoina<br>• osaa arvioida erilaisten Suomessa vaikuttavien kristillisten yhteisöjen piirteitä ja suuntauksia paikallisesti ja globaalisti | • uskonnollisuuden muutos Suomessa arjen uskonnollisuuden ja institutionaalisen uskonnollisuuden näkökulmista<br>• uskonnollisten yhteisöjen haasteet ja mahdollisuudet muuttuvassa yhteiskunnassa (ennen ja nyt)<br>• juridiset reunaehdot eli olennaisin uskontolainsäädäntö (ajantasainen lainsäädäntö luterilaisesta ja ortodoksisesta kirkosta, laki uskonnonvapaudesta, rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat) |

| | | | |
|---|---|---|---|
| messa ja Pohjoismaissa- sekä Kristillinen kokemushistoria kurssit) | | • osaa tarkastella kristillisen uskonnollisuuden merkitystä seuraavista näkökulmista: yksilö, yhteisö, yhteiskunta, sukupuoli, sukupolvi<br>• on harjaantunut itsenäisessä tiedon hankinnassa ja omien tulostensa esittelyssä | • sekularisaatio, sukupuoli ja sukupolvien muutos<br>• uskonnon muutosta selittävät teoriat<br>• Suomessa vaikuttavan kristillisyyden kenttä ja sen yhteys globaaleihin trendeihin |
| **Kristinusko globaalissa vuorovaikutuksessa**<br>**(TUK-2613)**<br>**5 op** | **5 Kirkon historia, lähetystehtävä, uskonnot ja maailmankatsomukset** | • ymmärtää, mitä merkitsee, että kristinusko on enenevässä määrin globaalin etelän uskonto<br>• tuntee kristinuskon historiaa ja nykymuotoja eri maantieteellisillä alueilla<br>• tuntee lähetystyön ja eurooppalaisen kolonialismin vaikutukset globaalissa etelässä<br>• tuntee kontekstuaalisen teologian ja uskontodialogin perusteet<br>• osaa arvioida ja pystyy kuvailemaan kristinuskossa tapahtuvia globaaleja muutoksia<br>• kykenee arvioimaan ja vertailemaan, miten kulttuurinen ja yhteiskunnallinen konteksti vaikuttaa kristinuskon ilmenemismuotoihin eri maissa | • lähetystyö ja siinä tapahtuneet muutokset<br>• kristinusko globaalina uskontona ja siinä tapahtuneet muutokset<br>• kristinuskon ja erityisesti karismaattisuuden voimistuminen globaalissa etelässä<br>• kontekstuaaliset kristinuskon tulkinnat ja kontekstuaaliset teologiat<br>• kristinuskon pääpiirteet keskeisillä maantieteellisillä alueilla. |
| **Katsomuksellinen moninaisuus koulussa**<br>**(TUK-2623)**<br>**5 op** | **4 Pedagogiikka ja oppimistilanteiden ohjaaminen** | • tuntee koulun katsomusopetuksen ajankohtaisia haasteita<br>• ymmärtää katsomuksellisen identiteetin merkityksen oppilaille ja opettajille<br>• on reflektoinut omaa katsomustaan ja asennoitumistaan erilaisiin katsomuksiin<br>• tietää, miten oppilaiden katsomuksellisia identiteettejä voidaan tukea koulussa<br>• tunnistaa katsomuksiin liittyviä valta-asemia ja identiteettineuvotteluja<br>• kykenee osallistumaan uskonnonopetuksesta käytävään yhteiskunnalliseen keskusteluun | • katsomusopetuksen historia, nykytilanne ja haasteet Suomessa ja kansainvälisesti<br>• suomalaisen katsomusopetuksen lainsäädännölliset ja pedagogiset perusteet<br>• uskonto- ja katsomuslukutaito<br>• katsomustietoisuus osana opettajan professionaalisuutta<br>• katsomusten moninaisuuden huomioiminen koulukulttuurissa - esimerkiksi sen juhlaperinteissä<br>• suomalaisnuorten katsomukselliset identiteetit |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | | • katsomusdialogi ja sen tukeminen luokassa |
| **Kuolemankulttuurin muutos (TUK-2627) 5 op** | **2 Liturgiikka ja homiletiikka (jumalanpalveluselämä ja saarna) 3 Pastoraaliteologia ja ihmisen kohtaaminen 5 Kirkon historia, lähetystehtävä, uskonnot ja maailmankatsomukset** | • osaa analysoida suomalaisen kuolemankulttuurin muutoksen syitä ja tutustuu eri katsomusten kuolemanrituaaleihin ja hautausmaihin | • kuolema tämän päivän Suomessa<br>• eteneminen pyhistä kirjoista ja suomalaisesta kirkkohistoriasta empiirisiin tapaustutkimuksiin moninaisesta kuolemasta eri katsomusyhteisöissä<br>• vierailijat ja vierailut |

## Oppialakohtaiset kandidaatin tutkielmaa tukevat opintojaksot, yhteensä 15 op

Teologian kandidaatin tutkintoon sisältyy **15 op kandidaatin tutkielma ja sitä tukevat opinnot yhdeltä oppialalta.**

| Kurssi (koodi, laajuus) | PK:n päätöksen mukainen sisältöalue | Osaamistavoitteet (opiskelija…) | Sisältö |
|---|---|---|---|
| **Raamatun tutkimus ja tulkinta** | **1 Raamattu, luterilainen** | • on muodostanut käsityksen raamatuntutkimuksen menetelmistä ja käsitteistä, niin että osaa | • raamatuntutkimuksessa sovellettujen menetelmien tausta ja keskeinen käsitteistö |

| | | | |
|---|---|---|---|
| **(TUK-2101)**<br>**5 op**<br><br>(ks. lisäksi Raamatun historiallinen maailma ja Raamatun teologisia ja eettisiä teemoja kurssit) | **tunnustus ja keskeiset dokumentit** | kuvata Vanhan testamentin ja Uuden testamentin tutkimuksen keskeisiä teemoja ja erilaisia ratkaisumalleja perusteluineen<br>• kykenee havaitsemaan ja analysoimaan Raamatun erilaisia tulkinta- ja käyttötapoja.<br>• pystyy osallistumaan keskusteluun ja analysoimaan Raamatun tekstejä yhteistyössä toisten kanssa<br>• osaa tarkastella tekstejä erilaisten kysymysten näkökulmista, tehdä havaintoja sekä kykenee tiedonhakuun<br>• tuntee tieteellisen eksegeettisen keskustelun ja kirjoittamisen periaatteet, niin että osaa laatia eksegeettisen analyysin kirjallisuuden ja apuneuvojen avulla | • Raamatun erilaiset käyttö- ja tulkintatavat<br>• perehtyminen Raamatun vaikutushistorian kysymyksiin ja teemoihin.<br>• Opintojakson aikana laaditaan Vanhan tai Uuden testamentin tekstistä analyysi, jossa sovelletaan tekstin kannalta mielekkäitä eksegeettisiä menetelmiä sekä pohditaan tekstin mahdollisia hermeneuttisia merkityksiä. |

## Omavalintainen työelämäjakso

| **Kurssi (koodi, laajuus)** | **PK:n päätöksen mukainen sisältöalue** | **Osaamistavoitteet (opiskelija…)** | **Sisältö** |
|---|---|---|---|
| **Omavalintainen työelämäjakso (TUK-451)**<br>**5 op** | **Suositellaan harjoittelua kirkon toimintaympäristössä** | • pohtii ja arvioi uratavoitteilleen mielekkäitä tapoja suorittaa työelämäjakso<br>• osaa valita itselle mielekkään työelämäjakson ja hakea tarvittaessa tukea vaihtoehtojen arvioimiseen<br>• osaa etsiä, tunnistaa ja löytää tavan suorittaa työelämäjakso<br>• osaa hyödyntää tai rakentaa verkostoja, joissa pääsee esittelemään osaamistaan ja motivaatiotaan | Opiskelija tutustuu erilaisiin suoritusvaihtoehtoihin ja hakeutuu itseä kiinnostavalle työelämäjaksolle. Jakson lopulla hän raportoi kokemuksestaan havainnoiden erityisesti sitä, mitä yleisiä ja teologisia asiantuntijataitoja työelämäjakson toimintaympäristössä hyödynnetään |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | • osaa kertoa osaamisestaan ja kiinnostuksen kohteistaan työelämäjaksolle hakeutuessaan ja sitä suorittaessaan<br>• hakeutuu itsenäisesti työelämäjaksolle ja neuvottelee jakson suorittamistavoista suorituspaikan kanssa<br>• ymmärtää verkostoitumisen mahdollisuudet<br>• osaa reflektoida työelämäjakson kokemuksistaan ja oppimisestaan<br>• tunnistaa työelämäjakson aikana käyttämiään yleisiä ja teologisia akateemisia työelämätietoja ja taitoja<br>• tunnistaa ja analysoi kirjallisuuden avulla työelämäjaksolla oppimiaan asioita teoreettisella tasolla | |

# Teologian maisterin tutkinto, Kirkot ja uskonnolliset yhteisöt -opintosuunta 2026–2030 (120 op)

## Oppialan syventävät opinnot ja temaattiset opinnot

Syventävät opinnot (70 op) sisältävät **oppialan opintoja** (ilman seminaaria ja menetelmäopintoja) **20 op** ja temaattisia opintoja **10 op**, yhteensä **30 op**. Alla on listattu eräitä suositeltavia kursseja ja mainittu, mihin papin työn osaamisalueisiin ne liittyvät.

| **Kurssi (koodi, laajuus)** | **PK:n päätöksen mukainen sisältöalue** | **Osaamistavoitteet (opiskelija…)** | **Sisältö** |
|---|---|---|---|

| **Temaattiset opinnot, 10 op** | | | |
|---|---|---|---|
| **Kärsimys ja pahuus (TUM-3302) 5 op** | **3 Pastoraaliteologia ja ihmisen kohtaaminen** | • tuntee pahan/kärsimyksen ongelmasta käydyn keskustelun historiaa ja keskustelun systemaattista luonnetta nykyisessä teologiassa ja uskonnonfilosofiassa<br>• osaa kytkeä pahan/kärsimyksen ongelmasta käytävän filosofis-teologisen keskustelun muihin systemaattisen teologian ja uskonnonfilosofian kannalta keskeisiin kysymyksiin, kuten teismi vs. ateismi -kiistaan, evidentialismiin yms.<br>• osaa yhdistää pahan/kärsimyksen ongelmaa koskevat kysymykset elämän merkityksellisyydestä käytävään keskusteluun ja tuntee näitä teemoja koskevien teologisten ja filosofisten käsitysten historiaa ja niihin liittyvää nykykeskustelua<br>• osaa kytkeä kärsimystä ja pahuutta koskevat systemaattisen teologian ja uskonnonfilosofian kysymykset käytännöllisen teologian näkökulmiin<br>• on valmiudet vertailla kärsimystä, pahuutta ja elämän merkityksellisyyttä (vs. merkityksettömyyttä) koskevia käsityksiä ja rituaaleja eri uskonnoissa ja maailmankatsomuksissa, ja hän pystyy tunnistamaan näiden variaatioita monikulttuurisessa yhteiskunnassa | • pahan/kärsimyksen ongelmasta käytävä keskustelu ja sen historia teologiassa ja uskonnonfilosofiassa, erityisesti teodikea vs. antiteodikea -kiista. Keskustelujen yhteydet mm. metafyysisiin kysymyksiin teismistä vs. ateismista, materialismista, naturalismista, idealismista, dualismista, transsendentaalifilosofiasta jne.<br>• käytännöllisen teologian näkökulmia pahuuden/kärsimyksen teemoihin.<br>• uskontotieteen näkökulmia em. teemojen kulttuuriseen variaatioon jne.<br>• kärsimyksen ja pahuuden filosofisten kysymysten tarkastelua taiteen (esim. kirjallisuus, elokuvat) avulla |
| **Kristinusko, juutalaisuus ja islam (TUM-3303) 5 op** | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit** | • osaa arvioida juutalaisena liikkeenä alkunsa saaneen kristinuskon ja sen emouskonnon monisyistä suhdetta<br>• tuntee niiden välillä vallinneita konflikteja ja konfliktien taustoja<br>• kykenee tarkastelemaan kristinuskoa ja juutalaisuutta lähteissä ja tutkimuskirjallisuudessa esiintyvien erilaisten motiivien valossa | • kristinuskon varhaisvaiheet, alku juutalaisena liikkeenä ja vähittäinen erkaneminen itsenäiseksi uskonnoksi<br>• kristinuskon ja juutalaisuuden välinen rajanveto, rauhallinen rinnakkaiselo ja oppineiden keskustelu<br>• juutalaisvihamielisyyden eli antisemitismin historia kristinuskossa ja islamissa varhaiskirkosta nykyaikaan |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | • hahmottaa antisemitismin yleisen historian pääpiirteet ja tuntee juutalaisvastaisen propagandan keskeiset argumentit<br>• ymmärtää, miten juutalaisvastaisuus on ilmennyt kristittyjen ja muslimien keskuudessa vuosisatojen aikana<br>• osaa jäsentää islamin syntyyn ja leviämiseen liittyviä keskeisiä tekijöitä<br>• osaa analysoida kriittisesti tietoa muslimien Euroopassa kohtaamista haasteista | • keskeiset antisemitistiset argumentit ja toimet<br>• islamin synty, leviäminen ja kehitys Euroopassa<br>• muslimiväestön kasvu ja islamin vakiintuminen Euroopassa toisen maailmansodan jälkeen<br>• nykyajan islamiin liittyvät yhteiskunnalliset kysymykset eri Euroopan maissa, Suomi mukaan lukien |
| **Raamatun reseptiohistorian tarkastelua etiikan ja uskonnon käsitteen näkökulmasta (TUM-3304) 5 op** | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit** | • on selvillä hermeneutiikan merkityksestä tekstien ymmärtämisessä ja tulkinnassa.<br>• tuntee reseptio- ja vaikutushistorian ymmärtämisen kannalta keskeiset käsitteet ja on selvillä erilaisista tulkintamalleista ja –perinteistä sekä niiden vaikutuksesta.<br>• osaa analysoida reseptiohistoriallisia esimerkkejä tekstien syntyhistorian ja –kontekstin valossa.<br>• osaa analysoida reseptiohistoriallisia esimerkkejä uskonnon käsitteen, etiikan ja aatehistorian kannalta.<br>• ymmärtää vaikutushistorian merkityksen yhteiskunnallisten virtausten kannalta ja osaa analysoida reseptiohistorian poliittisia vaikutuksia | • eettisesti merkityksellisten raamatuntekstien reseptiohistoria ja suhteuttaminen 3–4 historialliseen tilanteeseen<br>• tutustuminen historiallisiin, poliittisiin, uskonnollisiin ja taloudellisiin olosuhteisiin, jotka tekivät esimerkkiteksteistä relevantteja kussakin tarkastellussa tilanteessa<br>• paneutuminen hermeneuttis-tulkinnallisiin malleihin, joita tekstien ymmärtämisessä ja tulkinnassa on sovellettu<br>• opitun syventäminen hyödyntämällä uskonnon käsitteelle annettua roolia ja merkitystä tulkinnassa erityisesti tekstien omistajuuden ja vallankäytön näkökulmasta |
| **Oppialaopinnot, 20 op (ilman seminaaria ja menetelmäopintoja)** | | | |
| **Kirkkojen ja uskonnollisten liikkeiden kehitys ( Suomen ja Skandinavian kirkkohistoria)** | **5 Kirkon historia, lähetystehtävä, uskonnot ja maailmankatsomukset** | • vertailla kirkkojen ja uskonnollisten liikkeiden syntyhistoriaa ja muotoutumista Suomessa ja muissa Pohjoismaissa<br>• selittää liikkeiden merkityksen kirkoissa ja muussa yhteiskunnassa | • Suomessa ja muissa Pohjoismaissa vaikuttavien kristillisten kirkkojen ja uskonnollisten liikkeiden synty-, kehitys- ja vaikutushistoria eri näkökulmista. |

| | | | |
|---|---|---|---|
| **(TUM-KHS3213)**<br>**5 op**<br><br>(ks. myös Kirkko, valtio, politiikka ja yhteiskunta -kurssit) | | • analysoida kirkkojen ja uskonnollisten liikkeiden toimintaa ja opetuksen painotuksia historiassa ja nykyhetkessä<br>• hankkia tietoa pohjoismaisten kirkkojen ja uskonnollisten liikkeiden historiasta ja kykenee arvioimaan käyttämiään lähteitä ja tutkimuksia kriittisesti | |
| **Uskonto-oikeus ja uskonnollisten yhteisöjen oikeus (TUM-KT3222)**<br>**5 op** | **3 Pastoraaliteologia ja ihmisen kohtaaminen** | • tuntee uskonnollisen yhteisön oikeudellisen ajattelun (protestanttisen kirkko-oikeuden, katolisen ja ortodoksisen kanonisen oikeuden) ja uskonnolliseen yhteisöön kohdistuvan yhteiskunnallisen ja oikeudellisen ajattelun, uskonnonvapauden, ihmisoikeusajattelun ja -sopimusten sekä kirkkojen yhteiskunnallisen aseman ja hallinnon tärkeimpiä teemoja.<br>• tutustuu kirkolliseen lainsäädäntöön ja oikeusteologiseen tutkimukseen<br>• tuntee kirkollisen lainsäädännön historiaa ja sisältöjä sekä ymmärtää uskonnonvapauden kotimaisia ja eurooppalaisia kysymyksenasetteluja | • uskonto-oikeuden tärkeimmät suomalaiset ja eurooppalaiset kysymyksenasettelut<br>• uskonnollisten yhteisöjen oikeusjärjestelmät ja oikeudellinen ajattelu |
| **Pastoraaliteologia tutkimusalana (TUM-KT3225)**<br>**5 op** | **3 Pastoraaliteologia ja ihmisen kohtaaminen** | • tutustuu pastoraaliteologian uusimpaan kansainväliseen tutkimukseen ja alan klassikoihin ja osaa analysoida alan teemoja ja tutkimusmenetelmiä<br>• osaa keskustella pastoraaliteologisesta tutkimuksesta muiden kanssa ja hyödyntää saamaansa tietoa omassa tutkielmassaan | |
| **Kirkollisten toimitusten liturginen teologia (TUM-KT3227)**<br>**5 op** | **2 Liturgiikka ja homiletiikka (jumalanpalveluselämä ja saarna)** | • tutustuu kirkollisten toimitusten liturgianteologiseen tutkimukseen<br>• tuntee kasuaalien teologiaa<br>• ymmärtää niiden luonnetta siirtymäriitteinä<br>• syventyy liturgisen teologian ja jumalanpalveluelämän kontekstuaalisuuden käsitteisiin | • kirkollisten toimitusten (kasuaalien) tutkimus historiallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa<br>• toimitusten liturgisen teologian ulottuvuuksiin perehtyminen<br>• kirkollisten toimitusten sosiaaliset ja kulttuuriset ulottuvuudet |

| | | | |
|---|---|---|---|
| | | • osaa tarkastella analyyttisesti kasuaalien, sakramenttien ja sakramentaalien erilaisia toteutuksia ja muotoja osana kulttuuria ja historiaa | • kirkollisten toimitusten historian pääkohdat |
| **Uskontokasvatus teoriassa ja käytännössä (TUM-KTU3222) 5 op** | **4 Pedagogiikka ja oppimistilanteiden ohjaaminen** | • osaa määritellä uskonnonpedagogiikan luonteen tieteenalana<br>• tuntee uskonnonpedagogiikan tutkimuskenttää ja sen tutkimuksellisia lähestymistapoja<br>• on perehtynyt tarkemmin johonkin uskonto- tai katsomuskasvatuksen kontekstiin tai ilmiöön<br>• on harjoitellut kommunikaatio- ja vuorovaikutustaitoja | • kasvatustieteen tutkimus ja suuntaukset<br>• uskontokasvatuksen tutkimus ja ajankohtaiset tutkimukset<br>• uskontokasvatuksen pedagogiikka<br>• uskontokasvatuksen teologia<br>• uskonnollisten yhteisöjen uskontokasvatus<br>• koulun katsomusopetus ja opettajuus |
| **Uskonto ja spiritualiteetti suomalaisen elämänkaaressa (TUM-KTU3223) 5 op**<br><br>**(ks. myös Psykologiaa uskonnosta -kurssi)** | **3 Pastoraaliteologia ja ihmisen kohtaaminen** | • tuntee yksilön uskonnollisuutta elämänkaaren eri vaiheissa kuvaavia psykologisia ja sosiologisia teorioita ja tutkimuksia<br>• tuntee spiritualiteetin käsitteen eri merkityksiä<br>• on perehtynyt johonkin elämänkaaren vaiheeseen uskonnollisuuden ja spiritualiteetin näkökulmasta<br>• osaa arvioida myöhäismodernin kulttuurin vaikutusta yksilöiden arvoihin ja uskonnollisuuteen<br>• on harjoitellut kommunikaatio- ja vuorovaikutustaitoja | • ihmisen psykologinen kehitys<br>• uskonnon rooli elämänkaaren eri vaiheissa<br>• spiritualiteetin näkökulma uskonnontutkimuksessa<br>• suomalaisten uskonnollisuus, arvot ja suhde uskonnollisiin instituutioihin |
| **Psykologiaa uskonnosta (TUM-KTU3224) 5 op** | **3 Pastoraaliteologia ja ihmisen kohtaaminen** | • osaa sijoittaa uskontopsykologian tieteenalojen joukkoon ja tuntee oppialan historiaa ja kehitystä<br>• osaa tulkita ja arvioida uskontopsykologian keskeisiä tutkimustuloksia<br>• on syventynyt johonkin uskontopsykologian osa-alueeseen<br>• soveltaa oppimaansa uskontokasvatuksessa | • uskontopsykologia tieteenalana: historia, peruskäsitteet ja menetelmät<br>• uskonnonpsykologian osa-alueet: teoriat ja tutkimustulokset |
| **Dogmatiikan kokonaisesitys (TUM-SD3231) 5 op** | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja** | • ymmärtää kristinuskon sisällön koherenssin: sen kokonaisuuden ja osa-alueet<br>• oppii yhden keskeisen dogmatiikan (systemaattisen teologian) kokonaisesityksen sisällön: hän | • syventävä perehtyminen yhteen dogmatiikan (systemaattisen teologian) kokonaisesitykseen |

| | | | |
|---|---|---|---|
| (ks. lisäksi Ekumeeninen teologia ja Ekumeniikan nykykeskustelua -kurssit) | **keskeiset dokumentit** | osaa analyyttisesti arvioida teoksen peruskäsitteitä, uskomusväittämiä, argumentaatiota ja rakennetta.<br>• ymmärtää dogmaattisen teologian kontekstuaalisen sidonnaisuuden<br>• harjaantuu vaativan dogmaattisen kirjallisuuden lukemisessa ja tulkitsemisessa | |
| **Dogmi- ja teologianhistoria (TUM-SD3232) 5 op**<br><br>(ks. lisäksi Ekumeeninen teologia ja Ekumeniikan nykykeskustelua -kurssit) | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit** | • syventää perus- ja aineopinnoissa aloittamaansa perehtymistä kristinuskon opilliseen muotoutumiseen ja teologisen ajattelun kehitykseen<br>• ymmärtää kristinuskon varhaisen opillisen kehkeytymisen peruslinjat. Opiskelijalle muodostuu kokonaiskuva kristillisen teologian varhaisesta historiasta sekä oppia koskevan teologisen keskustelun nykytilasta<br>• harjaantuu vaativan dogmi- ja teologianhistoriallisen kirjallisuuden lukemisessa | • syventävä perehtyminen patristisen ajan dogmihistoriaan ja yhteen dogmi- ja teologianhistorian yleisteokseen.<br>• halutessaan opiskelija voi kiinnittää erityistä huomiota kristinuskon jonkin oppisisällön kehitykseen (esim. kolminaisuusoppi, kristologia, luomisen teologia, soteriologia tai ekklesiologia).<br>• vaativan tekstin itsenäinen lukeminen on keskeinen osa sisältöä |
| **Etiikan historia (TUM-ST3231) 5 op** | **1 Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit**<br><br>**3 Pastoraaliteologia ja ihmisen kohtaaminen** | • tuntee länsimaisen etiikan historian keskeiset suuntaukset ja etiikan teoriat sekä osaa sijoittaa ne osaksi teologian-, filosofian- ja aatehistoriaa<br>• osaa tunnistaa kristillisen etiikan pääsuuntaukset ja –korostukset ja osaa yhdistää ne eri kirkkokuntien opetukseen<br>• osaa eritellä nykykeskustelusta etiikanhistoriallisia suuntauksia ja vaikutteita ja kykenee analysoimaan niitä eettisten käsitteiden avulla | • perehtyminen etiikan historian ja kristillisen etiikan pääsuuntauksiin sekä erilaisiin tapoihin hahmottaa, eritellä ja ratkaista eettisiä ongelmia |

**Huom.: Edellä mainitut kurssit ovat esimerkkejä keskeisistä opintojaksoista, jotka edistävät kutakin osaamistavoitetta. Klassisten kielten opinnot Heprea 1–2 ja Kreikka 1–2 tukevat piispainkokouksen päätöksen mukaista kieliopintovaatimusta. Pakollisten peruskurssien lisäksi on tarjolla useita syventäviä kursseja. Esim. monet teologian syventävät erityiskurssit tukevat tavoitteita 1**

**ja 5, ks. opetussuunnitelma. Opiskelijoita suositellaan valitsemaan opintoja monipuolisesti jokaisesta kategoriasta. Näin varmistetaan, että teologian maisteriksi valmistuessa heillä on pappisviran itsenäiseen hoitamiseen tarvittavat tiedot ja taidot kaikilla osa-alueilla.**

**Piispainkokouksen päätös 25.5.2023; Kirkon Säädöskokoelma Nro 168**

**Pappisvirkaan vaadittava teologinen tutkinto**

Pappisvirkaan antaa kelpoisuuden yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen mukainen teologian maisterin, teologian lisensiaatin tai teologian tohtorin tutkinto.

Suoritettuun tutkintoon tulee sisältyä seuraavat opinnot:

1) eksegetiikan, kirkkohistorian, systemaattisen teologian ja käytännöllisen teologian opintoja kaikissa oppiaineissa yhteensä vähintään 100 opintopistettä sekä uskontotieteellisiä opintoja vähintään 10 opintopistettä; pistemäärään ei sisälly opinnäytetöitä, paitsi kandidaatin tutkinnon osalta;
2) heprean, kreikan ja latinan opintoja yhteensä vähintään 30 opintopistettä ainakin kahdessa mainituista kielistä siten, että yksi näistä on kreikka, tai jos tutkinto antaa uskonnonopettajan kelpoisuuden, opintoja tulee olla vähintään 20 opintopistettä ainakin kahdessa edellä mainitussa kielessä;
3) vähintään 20 opintopisteen kokonaisuus, johon sisältyy jumalanpalveluselämän, uskontokasvatuksen ja sielunhoidon soveltavia opintoja sekä päätoiminen työssäoppimisjakso Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakunnassa; sekä
4) mikäli henkilön opinnoista puuttuu suomalaista uskonnollista elämää ja luterilaista tunnustusta koskevat opinnot, on opintoja täydennettävä vähintään vastaavilla yliopistollisilla luterilaiseen uskoon ja suomalaiseen uskonnolliseen elämään liittyvillä opinnoilla 10 op.

Jos tutkintoon ei sisälly kaikkia edellä tarkoitettuja opintoja, tutkintoa on vastaavasti täydennettävä.

# Piispainkokouksen suosittelemat kurssit teologian kandidaatin ja maisterin tutkinnoissa pappisviran kelpoisuusvaatimuksessa määriteltyjen sisältöalueiden mukaan

## 1. Raamattu, luterilainen tunnustus ja keskeiset dokumentit

**Kandidaatin tutkinto**

- Eksegetiikan perusteet (TUK-101)
- Kristinuskon historian perusteet (TUK-102) (myös 5)
- Systemaattisen teologian perusteet (TUK-104)
- Raamatun tutkimus ja tulkinta (TUK-2101)
- Raamattu länsimaisessa kulttuurissa (TUK-2107)
- Ekumenia ja uskontodialogi (TUK-2401) (myös 5)
- Moderni teologia (TUK-2402) (myös 3)
- Teologisen etiikan ja sosiaalietiikan näkökulmia (TUK-2404) (myös 3)
- Kristinuskon juuret ja varhainen kehitys (TUK-2601)
- Reformaatio ja moderni eurooppalainen kulttuuri (TUK-2602)

**Maisterin tutkinto**

- Kristinusko, juutalaisuus ja islam (TUM-3303)
- Raamatun reseptiohistorian tarkastelua etiikan ja uskonnon käsitteen näkökulmasta (TUM-3304)
- Dogmatiikan kokonaisesitys (TUM-SD3231)
- Dogmi- ja teologianhistoria (TUM-SD3232)

- Etiikan historia (TUM-ST3231) *(myös 3)*

## 2. Liturgiikka ja homiletiikka (jumalanpalveluselämä ja saarna)

**Kandidaatin tutkinto**
- Käytännöllisen teologian perusteet (TUK-103)
- Jumalanpalveluselämä ja jumalanpalveluksen tutkimus (TUK-2306)
- Saarnan ja uskonnollisen julistuksen tutkimus (TUK-2308)
- Kuolemankulttuurin muutos (TUK-2627) *(myös 3 ja 5)*

**Maisterin tutkinto**
- Kirkollisten toimitusten liturginen teologia (TUM-KT3227)

## 3. Pastoraaliteologia ja ihmisen kohtaaminen

**Kandidaatin tutkinto**
- Ihminen, yhteisö ja uskonto (TUK-202)
- Moderni teologia (TUK-2402) *(myös 1)*
- Teologisen etiikan ja sosiaalietiikan näkökulmia (TUK-2404) *(myös 1)*
- Spiritualiteetin teologia (TUK-2407)
- Kuolemankulttuurin muutos (TUK-2627) *(myös 2 ja 5)*

**Maisterin tutkinto**
- Kärsimys ja pahuus (TUM-3302)
- Uskonto-oikeus ja uskonnollisten yhteisöjen oikeus (TUM-KT3222)
- Psykologiaa uskonnosta (TUM-KTU3224)
- Pastoraaliteologia tutkimusalana (TUM-KT3225)
- Uskonto ja spiritualiteetti suomalaisen elämänkaaressa (TUM-KTU3223)
- Etiikan historia (TUM-ST3231) *(myös 1)*

## 4. Pedagogiikka ja oppimistilanteiden ohjaaminen

**Kandidaatin tutkinto**

- Kasvatus, uskonto ja tradition siirtyminen (TUK-2304)
- Katsomuksellinen moninaisuus koulussa (TUK-2623)

**Maisterin tutkinto**

- Uskontokasvatus teoriassa ja käytännössä (TUM-KTU3222)

## 5. Kirkon historia, lähetystehtävä, uskonnot ja maailmankatsomukset

**Kandidaatin tutkinto**

- Kristinuskon historian perusteet (TUK-102) *(myös 1)*
- Uskontotieteen perusteet (TUK-105)
- Filosofia, tiede ja uskonto (TUK-201)
- Ekumenia ja uskontodialogi (TUK-2401) *(myös 1)*
- Maailman uskontoperinteet (TUK-2501)
- Kristinusko Suomessa (TUK-2603)
- Kristinusko globaalissa vuorovaikutuksessa (TUK-2613)
- Kuolemankulttuurin muutos (TUK-2627) *(myös 2 ja 3)*

**Maisterin tutkinto**

- Kirkkojen ja uskonnollisten liikkeiden kehitys / Suomen ja Skandinavian kirkkohistoria (TUM-KHS3213)

**Huomio**
**Ei sijoitettu sisältöalueisiin 1–5 taulukkomerkinnän perusteella, mutta suositellaan toteutumista kirkon toimintaympäristössä**
• Omavalintainen työelämäjakso (TUK-451)